

S PANÍ KAWASUMIOVOU SE DO JEJÍ RODNÉ PRAHY PŘESTĚHOVALO I JAPONSKO

FOTO: MAFA - JIRÍ TUREK

Dámy píšely hrůzou a zakrývaly si oči, pánové oněměli úžasem. Z talíře civěla na hosty růžová prasečí hlava, z níž hostitelka před chvílí sňala závoj. Tak před lety začal aprílový večírek s ukázkou české kuchyně v bytě Darji Kawasumiové v Tokiu, jedné z mála českých žen, které se provdaly do Japonska. Následující hluboké ticho přerušil až zkušený gurmán, který přistoupil ke stolu, vzal do ruky nůž a zapíchl jej do vepře. "Slyšel jsem od nějakých Evropanů, že nejlepší je ouško," pravil odvážlivec a odkrojil si kousek z prasete na talíř.

"Kromě úsměvných okamžiků jsem zažívala i těžké chvíle, kdy jsem tamní odlišností a zvyklostmi nemohla pochopit a brečela jsem jako malá holka," říká drobná žena, která se před časem po dvanáctiletém pobytu v Tokiu rozhodla odstěhovat zpátky do rodné Prahy. I se svými čtyřmi dětmi, ale bez japonského manžela. Pálení mostů se však nekonalo, paní Kawasumiová je stále vdaná za stejného muže. V Praze založila

NA CESTĚ

Text:
VLADIMÍR ŠEVELA

OD PRŮZRAČNÉ ŘEKY

japonskou restauraci a nadaci, která se stará o to, aby se lidé z obou zemí lépe poznali.

Dům v Navrátilově ulici, kde se v restauraci Miyabi podávají japonské speciality, nabízí mnoho zajímavého. V habrové díži se obřadně stlouká těsto na omoči - japonské rýžové koláčky, pořádají se divadelní představení a výstavy, předvádí se ikebana - japonské umění úpravy květin. S přáteli se paní Kawasumiová nejraději setkává při čajovém obřadu, který se v Japonsku naučila a kterému přikládá velký význam. "Nejde jen o přípravu a pití čaje, ale o způsob, jak se setkávat s lidmi, jak je lépe pochopit a dát jim něco ze sebe." Tvrdí, že čajový obřad je jedna z věcí, díky nimž nakonec dokázala pochopit Japonsko a která tak nepřímou záchranou její manželství.

kladu znamená Krásná cesta od průzračné řeky - se osmnáctiletá Darja Loučková seznámila, když před dvaceti lety o prázdninách prováděla na zámku v Mnichově Hradišti. Setkali se znovu v Praze po dvou letech a zanedlouho mladík z Tokia pražskou studentku zemědělské fakulty požádal o ruku. Dostudovaný stavební inženýr ovšem v komunistickém Československu žít nechtěl a do Japonska bylo tehdy pro Darju hodně daleko. "Měli jsme doma rádio Panasonic, ale to byla moje jediná zkušenost s Japonskem, o kterém jsem nevěděla skoro nic," přiznává po letech majitelka restaurace Miyabi. Vzala si tehdy několik měsíců na rozmyšlenou a sháněla o zemi vycházejícího slunce všechnu dostupnou literaturu. "Do Japonska mi tehdejší úřady kupodivu povolily cestu - bylo to v roce 1976. To, co jsem si přečetla a před čím mě varo-

vali rodiče, se mi pak v Japonsku potvrdilo během měsíce. Žena je tam ve většině rodin v naprosto podřízeném postavení vůči mužům." Když už při její první návštěvě snoubenec věnoval skoro všechny svůj čas práci a domů chodil běžně v deset večer, jak to bude vypadat v manželství? ptala se tehdy.

Přesto se na jaře dalšího roku na Staroměstské radnici v Praze vzali. "Odjízděla jsem tehdy do Japonska s tím, že tam zůstaneme jen nějakou dobu na zkoušku, a pak se třeba přestěhujeme do západní Evropy." V Tokiu, kde bydlela ve společné domácnosti s manželem, jeho rozvedeným otcem a tetou, začala Darja Kawasumiová studovat na univerzitě, nejdříve japonštinu, poté mezikulturní vztahy. "Mé zkušenosti ze soužití s japonskou rodinou se brzy odrazily v dobrých studijních výsledcích. Ostatní studenti totiž poznatků z praxe neměli,

většinou žili na koleji." Pro své japonské okolí byla nevychovanou a přehnaně sebevědomou Evropankou, která prosazuje svou vůli, skáče mužům do řeči a dívá se druhým zpřímou do očí. Spory měla především s tetou. Stará dáma těžko snášela, když synovcova manželka zavedla tabuli s rozvrhem "služeb" nebo začala navštěvovat kurzy moderního tance. "Problém byl v tom, že doma mě vždycky vedli k tomu, abych měla zaměstnání, vychovávali mě k individualismu, soběstačnosti a nezávislosti na manželovi. To bylo s tradičním pojetím úlohy japonské ženy, která se má především starat o pracujícího manžela a děti, neslučitelné." S manželem se vídala málo. Budoval si kartěru ve firmě a domů se vracel kolem půlnoci. "Tak prostě japonská společnost funguje a na tom je založen její ekonomický zázrak. Nejde to změnit."

S japonským studentem s poetickým jménem Jošimiči Kawasumi - v pře-

Narodilo se první dítě, později přišly na svět další. Z plánu stěhovat se do ciziny kvůli manželové kariéře sešlo. Paní Kawasumiová několikrát navštívila Prahu. Rodiče ji po každé přemlouvali, aby zůstala.

Tehdy ji jedna profesorka z tokijské univerzity seznámila s Osamu Azumou, mistrem čajového obřadu. Později Azuma přijal manželé Kawasumiovy do svého kursu. "Myslím, že to byla mimořádná zkušenost i pro mého manžela, kterého jsem musela nejdříve hodně přemlouvat, aby tam se mnou začal chodit. Díky čanoju neboli cestě čaje, jak se obřadu v Japonsku říká, jsem postupně pochopila, co se po mně v Japonsku žádá. Ne naučili jsme se oba jen správně sedět na tatami a držet šálek čaje, ale stala jsem se citlivější a úslužnější ke svému protějšku, naučila jsem se mírnit své prudké pohyby, klopit oči, uklonit se na ulici. Mně se to líbilo a také pro své okolí jsem pak byla přijatelnější."

Jenže během společného pobytu v Tu-recku, kam pana Kawasumioho na konci osmdesátých let poslala jeho firma, zaslechla Češka z Tokia opět "volání rodu". V roce 1989 celá Kawasumiova rodina oslavovala nezapomenutelného Silvestra na Václavském náměstí a Darja Kawasumiová začala svého manžela přemlouvat, aby se tu všichni usadili. "Muž to dlouho rozvažoval a dost se trápil, protože věděl, že by musel vzdát svou úspěšnou kariéru a začít od nuly. Dokonce tehdy zhubl o deset kilo," vzpomíná majitelka restaurace Miyabi. Stejně jako kdysi ji v Japonsku, také pana Kawasumioho v Praze rozladila spousta věcí, nad kterými se zdejší lidé nepozastavují - od chování číšníků v restauracích až třeba po

to, že dodržet slib se tu mezi některými lidmi nijak nenosí.

"Konečné rozhodnutí, že z Japonska odjedu, přišlo po návratu do Tokia. Tehdy jsem si uvědomila, že děti ve škole neprospívají tak, jak by mohly, že už v japonské škole se mezi dětmi pěstuje tuhá konkurence a doma jsou děti drezurovány k neustálému opakování a biflování. Já jim spíš dávala volnost, takže ony pak v tomhle školním systému neměly šanci dostat se mezi nejlepší."

Podle Jošimiči Kawasumioho byly hlavním důvodem návratu jeho manželky společenské změny v její vlasti. "Chtěla prostě být u toho," říká do telefonu ve své tokijské kanceláři. Pan Kawasumi nicméně připouští, že jen málo cizinců, kteří žijí v Japon-

sku, si tam zvykne. "Evropané a Američané lpějí na tom, aby si zachovali svou identitu. Japonci jsou vůči vnějšímu světu daleko přizpůsobivější." Sám sebe ale Jošimiči Kawasumi nepovažuje za člověka, který se přizpůsobí všemu. "K tomu, že jsem nechtěl jít s Darjou do Prahy, mě vedly hlavně ekonomické důvody a praktické věci týkající se mé práce."

Příběh Darji Kawasumiové považuje jeden z učitelů na katedře Dálného východu filozofické fakulty Univerzity Karlovy Jan Sýkora za typickou zkušenost Evropanky, která se provdala do Japonska. "Měla vlastně jen dvě možnosti. Přizpůsobit se a přijmout roli, která se od ní očekává, nebo si zachovat svou individualitu. Většina Česek, které

se do Japonska odstěhují, se ale po nějaké době vrací zpět."

Přestože dnes manželé Kawasumiovi žijí na místech vzdálených od sebe několik tisíc kilometrů, mají podle paní Kawasumiové možná bližší kontakt, než když spolu bydleli. Vidají se třikrát za rok, v Praze nebo na soukromé jachtě ve Středozemním moři. "Manžel si dnes může vybrat volno i na deset dní, dřív něco zcela nepředstavitelného."

Darja Kawasumiová v posledních čtyřech letech ve své vzdálené druhé vlasti nebyla a tvrdí, že jí to nechybí: "Mám malé Japonsko v Praze." Pokud je zaneprázdněná a nemá na vaření japonských pokrmů čas, těží její rodina z toho, že restaurace Miyabi je ve stejném domě jako jejich byt. Tatiček dětem nahrává programy japonské televize na kazety a posílá je do Prahy. Spíš Japoncem než Čechem se však cítí být pouze nejstarší, sedmnáctiletý syn Ryo, který chodí do britského gymnázia ve Vysočanech. Dva mladší synové a nejmladší dcerka se s českým prostředím sžili celkem snadno.

Darja Kawasumiová stihá dnes vedle výchovy čtyř dětí, studia japanistiky na Karlově univerzitě, vedení restaurace a nadace ČaJ (Čechy a Japonsko) i třeba účast na jachtařských rallye ve Středomoří. Přátelé u ní oceňují především činnost, nekonvenčnost a houževnatost. "A má smysl pro humor, nic nebere zas příliš vážně," říká divadelník Jaroslav Dušek. "Můj muž mi tvrdil, že jsem tak málo svázaná konvencemi proto, že jsem se jaksí zastavila ve vývoji. Jako Češka jsem prý ustrnula, když mi bylo jedenadvacet a odjela jsem do Japonska. Jako Japonka jsem zase skončila v pubertě, když jsem po dvanácti letech Tokio opouštěla," směje se Darja Kawasumiová.

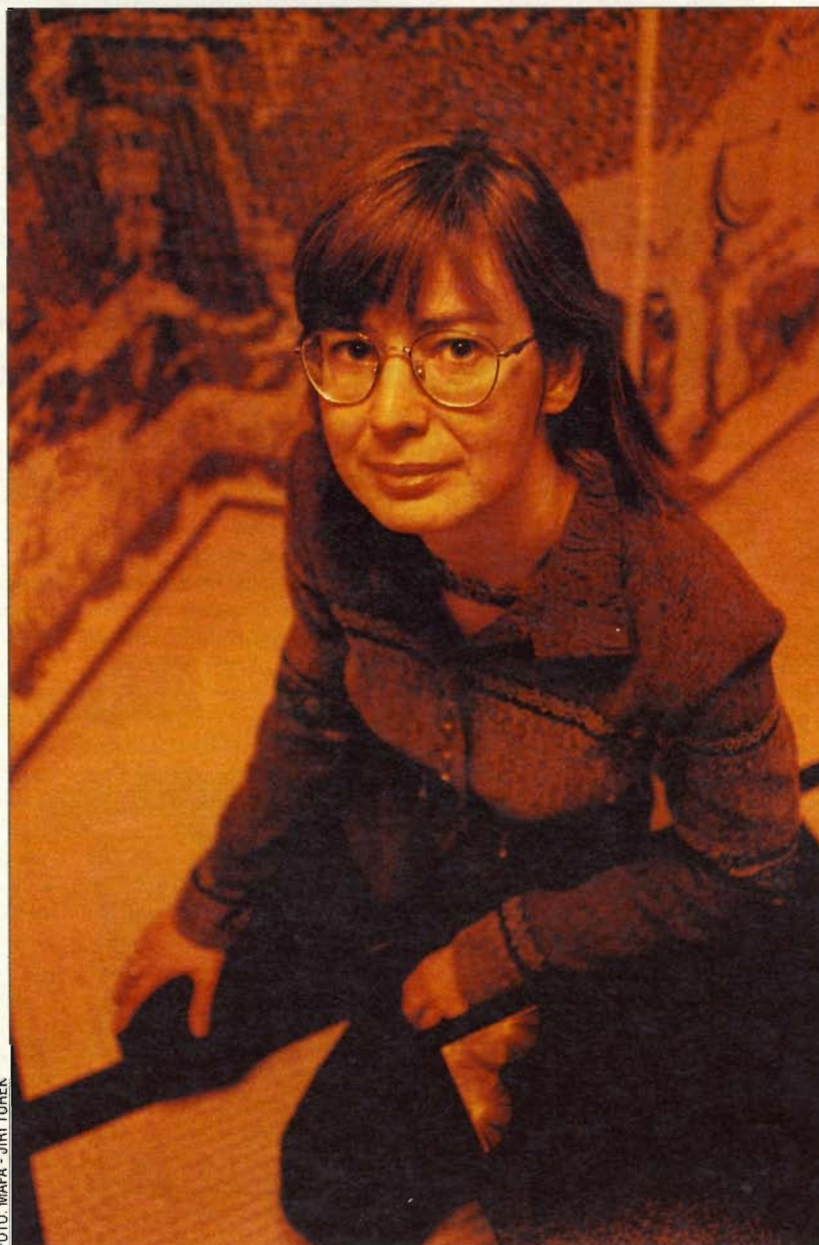

FOTO: MAFA - JIŘÍ TUREK